

nevelési kultúrát igényeltem, igényelek. S lehet, hogy a plebejus indulat az igazi anakronizmus, a társadalom 'fentebbi' rétegeit előnyben részesítő iskolarendszer és nevelési kultúra kritikájával együtt. Most már tulajdonképpen mindegy. Aki a XX. századot megélte, s ott megette kenyere javát, annak jogában áll, hogy a XXI. században már kissé idegennek érezze magát.”<sup>10</sup>

VÉGYÁRI BORISZ

## Tanulás egy életen át\*

Európai viszonylatban sok értékes hozzájárulással tartják számon Magyarországot a különböző tanulási folyamatok fenntartásában. Ilyen a Tanulás egy életen át (TÉT) immár mozgalomból ténnyé vált tevékenysége. A XXI. században az életen át való tanulásnak filozófiai elve a „felelős vagy magadért” szükségszerű követése. Nem véletlen, hogy a TÉT hangsúlyozott ismertetése, tudatosítására és eszközrendszerének minél szélesebb körű elterjesztésére annyi energiát fordítunk. Az úgynevezett jóléti államgyakorlat kollektív biztonsági hálórendszere sok, nehezen kezelhető kockázat terhét levette/leveszi a polgár válláról. De saját életének „befektetéseiért” legyen az képzés, egészségügy, ház, munkaalkalom, család gyermek vagy éppen részvény – az övé a felelősség.

Ez a felelősség akkor tudatosul, ha ehhez megfelelő szintű és minőségi ismeret, tudás áll rendelkezésre. Intézményesen ezt a család, iskola és munkahely sajátos egysége biztosítja, de ehhez a folyamatos tudástranszfer szervezésére van szükség. Ennek egyik felismerése ez a kötet, amelynek Előszavában *Ádám György* agyélettani és lélektani oldalról orientálja az olvasót a TÉT jelentőségéről és a szellemi tevékenység mindig innovatív voltáról.

A kilenc tanulmány valóban ebben a szellemben, de a megközelítésekben rendkívül változatosan tárja fel a TÉT aktualitásokon túlmutató állandó szükségességét. A *Tempus* kiadásában megjelent elegánsan konzervatív külső mozgalmas szellemi teret nyit az olvasónak. A kötet alaphangját a MTA elnöke által életre hívott szakbizottság jelentése adja meg, amelyben a pozitív jelenségek mellett a tudományos közéleti alacsony reprezentáció, az információs-orientációs csatornák hiánya is szerepel. A bizottsági javaslatok átfogóak – szinte valamennyi tudományt és szakterületet érintik –, ezzel a TÉT integráns szerepét hangsúlyozva.

A kötet szerzői a helyzetképen túl stratégiai és koncepcionális tényeket dolgoznak fel, ami a tematikák rendszerében tudatosítja a változtatások következményeit, a TÉT tartalmi és formai összefüggéseinek jövőbeni eredményességének feltételeit. Több tanulmány közvetlen módszertani megközelítéssel foglalkozik a TÉT-tel, a társadalmi, gazdasági és technológiai meghatározottságból adódó következmények tárgyalásával.

---

<sup>10</sup> Csoma Gyula : Pályámról.

\* Tanulás életen át (TÉT) Magyarországon. Lektorálta Maróti Andor. *Tempus* Közalapítvány. Budapest. 2008. 256 oldal.

A kötetben a következő tanulmányok szerepelnek: *Benedek András*: A TÉT és a technológiai fejlődés összefüggései, *Csoma Gyula*: Szempontok az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó oktatáspolitikai programok értékeléséhez, *Kálmán Anikó*: A felnőttkori tanulás sajátosságai, *Koltai Dénes*: A felnőttoktatás mint a hátrányokat kiegyenlítő társadalmi és oktatási mozgalom, *Lada László*: A tanulás életen át gondolat magyarországi megvalósulásának legújabb kori történetéből, *Piróth Eszter*: Ismeretterjesztés a TÉT keretében, *Szigeti Tóth János*: A készségek fejlesztése az életminőség garanciája és a gazdaság infrastruktúrájának kulcseleme, *Vedovatti Anildo*: A TÉT Bizottság és a szakmai közvélemény problémája.

A kötet gazdag bibliográfiája az 1997-2008. években megjelent művekből ad válogatott képet a hazai TÉT ismeretköréből.

A TÉT szükségszerűen kapcsolódik a piacgazdasági tudásszükséglethez. Ennek kategóriái: a tények ismerete (know-what), az okok ismerete (know-why), az út ismerete (know-how) és a megfelelő személyek ismerete (know-who), amelyekre a tanulmányokban közvetve és közvetlenül rátalálunk. A tanulmányokban – a rendelkezésre álló terjedelmén belül – aktivizáló tényező az ismeretalapú (explicit) és a gyakorlati, problémamegoldó (tacit) tudás tudatos kezelése, mint a TÉT fenntartója.

## A közép-európai felnőttképzés

### Történelem és gyakorlat Pécsen

Tizedik alkalommal rendezte meg Pécsen, de immár 1986-óta folyik az európai felnőttképzés történetével foglalkozók konferencia sorozata. Az oxfordi (1986-os) első Felnőttképzés történet nemzetközi konferencia szembesítette az érdeklődő és résztvevő szakembereket azzal, hogy a rendkívül sokágu, immár két évszázados felnőttképzés európai történetének feldolgozása szükségszerűen tágabb együttműködést igényel. A brodi (1994.) találkozón a maribori egyetem professzora, *dr. Jurij Jug* kezdeményezte a „Felnőttképzés története Közép-Európában” címmel rendszeres tudományos találkozók megtartását, amelyre *dr. Jana Bezensek*, *dr. Joze Lipnik* (Maribor), *dr. Elke Gruber* (Graz és Klagenfurt), *dr. Wilhelm Filla*, az Osztrák Népfőiskolai Szövetség főtitkára alapításával munkabizottság alakult.

A három-négy napos rendezvények 1995 és 2002 között az érdeklődők egyre nagyobb táborát vonzották. A rendezvényeken rendszeresen 8-12 ország kutatói, tudósai, aktív felnőtt képzői vettek és vesznek részt. Intézményi támogatók és szakemberek sora bővítette a kört: a Német Népfőiskolai Szövetség, *dr. Maróti Andor*, *dr. Heribert Hinzen*, *dr. Franz Pöggeler*, *dr. Martha Friedenthal Haase*, *dr. Volker Otto*, *dr. Frantisek Mezihorák*, *dr. Zenon Jasinski*. A brodi majd a Strob, Rogaska Slatina, Debrecen majd ismét Rogaska Slatina, Pécs-Pécsvárad, Retzhof/Graz, Opole/Radom helyszínei után Klagenfurt (2006) majd 2008-ban Pécs adott helyet a szimpóziumnak.

A folyamatos együttműködés nemcsak az eszmecserék, hanem a kiadványok tekintetében is jelentős hatékonyságot mutat fel. Az eddigi kötetek: *A felnőttképzés felvilágosodás korában*, *A felnőttképzés 1848 és 1900 között*, *A felnőttképzés a két világháború között*, *a korszakfordulótól a korszakváltásig (1939-1989)* német és angol nyelven jelentek meg. Magyar nyelvű *A felnőttképzés története Közép-*